

L'Escriptori i l'Escola Catedralícia a l'Edat Mitjana

L'Escriptori, institució dedicada a la còpia, confecció i conservació del que anomenem llibres, es va crear amb la restauració de la seu episcopal de Vic els anys 870-880, després que la invasió sarraïna del segle anterior hagués assolat el país. La base inicial de l'Escriptori, que era alhora taller, arxiu, biblioteca i editorial, es va formar amb els volums arribats amb els clergues comissionats de Narbona per a restaurar l'antiga seu episcopal ausetana.

A les acaballes del segle IX el bisbe Gotmar, que féu construir la nova catedral, havia consolidat l'Escriptori, on es redactaven documents i es produïen llibres litúrgics destinats al servei de la pròpia catedral i de les esglésies parroquials que s'anaven restaurant o creant de nou. Entre els manuscrits confeccionats a Vic al llarg del segle X, i conservats, sobresurten vuit folis en pergamí d'una Bíblia de gran format, que comenten passatges del Gènesi, dels Evangelis i de les Epístoles dels Apòstols, i un martirologi amb anotacions relacionades amb la seu vigatana. D'origen francès, es conserva un fragment del Comentari dels salms, de Sant Agustí. La màxima esplendor de l'Escriptori de Vic coincideix amb l'episcopat del bisbe Oliva (1017-1046). Sota la direcció d'aquell gran bisbe i home de govern que fou alhora abat de Ripoll, on també funcionava un Escriptori molt actiu, es duqué a terme una variada producció bibliogràfica que abasta evangeliaris, troparis, llibres d'hores, missals i bíblies. Tota aquesta producció feia necessari el treball de nombrosos scrivans, il·lustradors i relligadors, ajudats per aprenents i estudiants que hi col·laboraven.

La Catedral de Vic va ser durant l'Edat Mitjana la seu d'una prestigiosa Escola Catedralícia.

L'Escola Catedralícia neix igualment amb la restauració de la seu episcopal i la creació de l'Escriptori. La desaparició de l'antiga escola romana havia fet que a l'Edat Mitjana l'ensenyament quedés reclòs dins les catedrals i els monestirs, i que s'orientés bàsicament a formar els eclesiàstics i alguns laics d'estrat social elevat. Aquesta formació, que mantenia una certa continuïtat amb l'estudi dels tractats grecolatins, es basava en l'estudi dels textos sagrats, bíblics i litúrgics. Les matèries d'estudi eren primer la Gramàtica, la Lògica i la Retòrica, o sigui el Trívium, i després les Matemàtiques, la Geometria, l'Astronomia i la Música, o sigui el Quadrívium.

Els contactes amb el món musulmà van possibilitar, especialment a partir del segle X, l'arribada de noves influències culturals i científiques. Les unes eren pròpiament musulmanes i d'altres procedien de Grècia, d'Egipte, de Síria o de l'Índia. El veïnatge del califat de Còrdova feia que la cultura i l'ensenyament practicat als comtats de la Marca Hispana, entre els quals destaca el d'Osona, es fornís d'obres traduïdes de l'àrab i de l'hebreu que permetien recuperar una part de la cultura grecolatina que s'havia desdibuixat a Europa.

Els centres d'estudis catalans coneixen els treballs científics més avançats de l'època, que els arribaven de Còrdova, en els camps de l'astronomia, l'òptica, la farmacologia i, especialment, les matemàtiques.

L'Escola Catedralícia de Vic, coneguda també com a Canònica, depenia directament del bisbe i del capítol dels canonges. La seva època de creixença coincideix amb el període pontifical del bisbe Ató (957-971), matemàtic de renom, que va rebre l'encàrrec de formar sota la seva direcció el monjo occità Gerbert d'Orlhac, el qual esdevindria arquebisbe de Reims, i l'any 999 seria elegit papa amb el nom de Silvestre II. Durant tres anys el futur papa va ser estudiant a l'Escola Catedralícia de Vic, des d'on féu estades a Ripoll, Barcelona i Còrdova. La seva extraordinària formació en matemàtiques, que englobava també la música i l'astronomia, només es podia rebre en un ambient cultural en què circulaven traduïts els tractats àrabs. Gràcies a Gerbert d'Orlhac la cultura àrab, passada per Ripoll i per Vic, es transmeté cap a Europa. Entre altres innovacions, va difondre l'àbac per al càlcul i l'ús del signe zero en nombrosos monestirs francesos, que farien de pont per a la seva generalització a les escoles d'Europa.

Del fogar de l'Escola Catedralícia i de l'Escriptori de Vic van sorgir erudits i intel·lectuals de renom durant tota l'Edat Mitjana, alguns dels quals completaren la seva formació a l'estranger. A finals de l'Edat Mitjana l'Escola va evolucionar. Amb la implicació del Consell Municipal, es va convertir en Estudi General i s'instal·là fora del recinte de la Catedral, al lloc que avui coneixem amb el nom de carrer de l'Escola.